C/2025/3976

2025 8 20

TARYBOS REKOMENDACIJA

2025 m. liepos 8 d.

dėl Bulgarijos ekonominės, socialinės, užimtumo, struktūrinės ir biudžeto politikos

(C/2025/3976)

EUROPOS SĄJUNGOS TARYBA,

atsižvelgdama į Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo, ypač į jos 121 straipsnio 2 dalį ir 148 straipsnio 4 dalį,

atsižvelgdama į 2024 m. balandžio 29 d. Europos Parlamento ir Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) 2024/1263 dėl veiksmingo ekonominės politikos koordinavimo ir daugiašalės biudžeto priežiūros, kuriuo panaikinamas Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1466/97 ([1]), ypač į jo 3 straipsnio 3 dalį,

atsižvelgdama į Europos Komisijos rekomendaciją,

atsižvelgdama į Europos Parlamento rezoliucijas,

atsižvelgdama į Europos Vadovų Tarybos išvadas,

atsižvelgdama į Užimtumo komiteto nuomonę,

atsižvelgdama į Ekonomikos ir finansų komiteto nuomonę,

atsižvelgdama į Socialinės apsaugos komiteto nuomonę,

atsižvelgdama į Ekonominės politikos komiteto nuomonę,

kadangi:

Bendrosios nuostatos

(1) Reglamente (ES) 2024/1263, kuris įsigaliojo 2024 m. balandžio 30 d., nurodyti ekonomikos valdymo sistemos tikslai – skatinti patikimus bei tvarius viešuosius finansus, tvarų ir integracinį ekonomikos augimą ir atsparumą pasitelkiant reformas bei investicijas ir neleisti susidaryti perviršiniam valdžios sektoriaus deficitui. Reglamente nustatyta, kad Taryba ir Komisija, vadovaudamosi SESV nustatytais tikslais ir reikalavimais, Europos semestro kontekste vykdo daugiašalę priežiūrą. Europos semestro veikla apima visų pirma konkrečioms šalims skirtų rekomendacijų rengimą ir įgyvendinimo priežiūrą. Be to, tuo reglamentu valstybės narės skatinamos prisiimti atsakomybę už fiskalinę politiką ir jame akcentuojamas vidutinės trukmės laikotarpis, taip pat veiksmingesnis bei nuoseklesnis vykdymo užtikrinimas. Kiekviena valstybė narė privalo Tarybai ir Komisijai pateikti nacionalinį vidutinės trukmės laikotarpio (priklausomai nuo nacionalinio teisėkūros ciklo trukmės, 4 arba 5 metų) fiskalinį struktūrinį planą, kuriame išdėstomi jos fiskaliniai, reformų ir investicijų įsipareigojimai. Tame plane nustatytas grynųjų išlaidų ([2]) planas turi atitikti reglamento reikalavimus, įskaitant reikalavimus užtikrinti, kad valdžios sektoriaus skola būtų pradėta patikimai mažinti arba ir toliau būtų patikimai mažinama ne vėliau kaip iki koregavimo laikotarpio pabaigos arba kad ji išliktų apdairaus lygio, t. y. mažesnė nei 60 % bendrojo vidaus produkto (BVP), ir kad per vidutinės trukmės laikotarpį valdžios sektoriaus deficitas būtų sumažintas ir nesiektų Sutartyje nustatytos 3 % BVP pamatinės vertės ir (arba) toks išliktų. Koregavimo laikotarpis gali būti pratęsiamas ne daugiau kaip trejais metais, jeigu valstybė narė įsipareigoja vykdyti atitinkamas reformas ir investicijas pagal reglamente nustatytus kriterijus;

([1]) OL L, 2024/1263, 2024 4 30, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1263/oj.

([2]) Grynosios išlaidos, kaip apibrėžta Reglamento (ES) 2024/1263 2 straipsnio 2 punkte: grynosios išlaidos – valdžios sektoriaus išlaidos, atėmus: i) palūkanų išlaidas; ii) diskrecines pajamų priemones; iii) Sąjungos programų išlaidas, kurios visiškai atitinka pajamas iš Sąjungos fondų; iv) nacionalines išlaidas bendram Sąjungos finansuojamų programų finansavimui; v) bedarbio pašalpų išlaidų ciklinius elementus ir vi) vienkartines bei kitas laikinąsias priemones.

(2) 2021 m. vasario 19 d. įsigaliojo Europos Parlamento ir Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2021/241 ([3]), kuriuo nustatyta Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonė (toliau – EGADP). Pagal EGADP valstybėms narėms teikiama finansinė parama reformoms ir investicijoms įgyvendinti, t. y. teikiama Sąjungos finansuojama fiskalinė paskata. Pagal Europos ekonominės politikos koordinavimo semestro prioritetus EGADP prisideda prie ekonomikos bei socialinio atsigavimo, kartu skatindama tvarias reformas ir investicijas, kuriomis visų pirma remiama valstybių narių žalioji ir skaitmeninė pertvarkos ir didinamas jų ekonomikos atsparumas. Ji taip pat padeda stiprinti viešųjų finansų būklę ir skatinti augimą ir darbo vietų kūrimą vidutinės trukmės ir ilguoju laikotarpiu, didinti teritorinę sanglaudą Sąjungoje ir remti tolesnį Europos socialinių teisių ramsčio įgyvendinimą;

(3) 2023 m. vasario 27 d. priimtu Europos Parlamento ir Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (ES) 2023/435 ([4]) („REPowerEU“ reglamentu) siekiama laipsniškai panaikinti Sąjungos priklausomybę nuo Rusijos iškastinio kuro importo. Tai padeda užtikrinti Sąjungos energetinį saugumą ir įvairinti jos energijos tiekimo šaltinius, kartu didinant atsinaujinančiųjų energijos išteklių naudojimą, energijos kaupimo pajėgumus ir energijos vartojimo efektyvumą;

(4) 2021 m. spalio 15 d. pagal Reglamento (ES) 2021/241 18 straipsnio 1 dalį Bulgarija Komisijai pateikė savo nacionalinį ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planą. Pagal to reglamento 19 straipsnį Komisija, vadovaudamasi V priede pateiktomis vertinimo gairėmis, įvertino ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo plano aktualumą, efektyvumą, veiksmingumą ir darną. 2022 m. gegužės 4 d. Taryba priėmė Įgyvendinimo sprendimą, kuriuo patvirtinamas Bulgarijos ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo plano įvertinimas ([5]); 2023 m. gruodžio 8 d. pagal 18 straipsnio 2 dalį tas sprendimas buvo iš dalies pakeistas, kad būtų atnaujintas negrąžintinos finansinės paramos didžiausias finansinis įnašas ([6]). Paramos dalių išmokėjimas priklauso nuo pagal 24 straipsnio 5 dalį Komisijos priimamo sprendimo, kad Bulgarija patenkinamai pasiekė Tarybos įgyvendinimo sprendime nustatytas atitinkamas tarpines ir galutines reikšmes. Kad būtų laikoma, jog tam tikros reformos ar investicijos tarpinės ir galutinės reikšmės pasiektos patenkinamai, turi būti neregresuojama ankstesnių tos pačios reformos ar investicijos reikšmių atžvilgiu;

(5) 2025 m. birželio 20 d. Taryba, remdamasi Komisijos rekomendacija, priėmė rekomendaciją, kuria pritariama Bulgarijos nacionaliniam vidutinės trukmės laikotarpio fiskaliniam struktūriniam planui ([7]). Planas pateiktas pagal Reglamento (ES) 2024/1263 11 straipsnį ir 36 straipsnio 1 dalies a punktą ir apima laikotarpį nuo 2025 m. iki 2028 m., o jame pateiktas fiskalinis koregavimas paskirstytas per ketverius metus;

(6) 2024 m. lapkričio 26 d. Komisija pagal Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) Nr. 1176/2011 ([8]) priėmė 2025 m. įspėjimo mechanizmo ataskaitą – joje ji Bulgarijos nenurodė kaip vienos iš valstybių narių, dėl kurių reikės parengti nuodugnią apžvalgą. Be to, Komisija priėmė rekomendaciją dėl Tarybos rekomendacijos dėl euro zonos ekonominės politikos ir pasiūlymą dėl 2025 m. bendros užimtumo ataskaitos, kurioje analizuojamas užimtumo politikos gairių ir Europos socialinių teisių ramsčio principų įgyvendinimas. Taryba Rekomendaciją dėl euro zonos ekonominės politikos ([9]) priėmė 2025 m. gegužės 13 d., o bendrą užimtumo ataskaitą – 2025 m. kovo 10 d.;

([3]) 2021 m. vasario 12 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2021/241, kuriuo nustatoma ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonė (OL L 57, 2021 2 18, p. 17, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/241/oj).

([4]) 2023 m. vasario 27 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2023/435, kuriuo iš dalies keičiamas Reglamentas (ES) 2021/241, kiek tai susiję su skyriais „REPowerEU“ ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planuose, ir iš dalies keičiami reglamentai (ES) Nr. 1303/2013, (ES) 2021/1060 bei (ES) 2021/1755 ir Direktyva 2003/87/EB (OL L 63, 2023 2 28, p. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2023/435/oj).

([5]) 2022 m. gegužės 4 d. Tarybos įgyvendinimo sprendimas dėl Bulgarijos ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo plano įvertinimo patvirtinimo (dok. ST 8091/22).

([6]) 2023 m. gruodžio 8 d. Tarybos įgyvendinimo sprendimas, kuriuo iš dalies keičiamas 2022 m. gegužės 4 d. Įgyvendinimo sprendimas dėl Bulgarijos ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo plano įvertinimo patvirtinimo (dok. ST 15837/2023).

([7]) 2025 m. birželio 20 d. Tarybos rekomendacija, kuria patvirtinamas Bulgarijos nacionalinis vidutinės trukmės laikotarpio fiskalinis struktūrinis planas (OL C, C/2025/3700, 2025 8 20, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2025/3700/oj).

([8]) 2011 m. lapkričio 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 1176/2011 dėl makroekonominių disbalansų prevencijos ir naikinimo (OL L, 306, 2011 11 23, p. 25).

([9]) 2025 m. gegužės 13 d. Tarybos rekomendacija dėl euro zonos ekonominės politikos (OL C, C/2025/2782, 2025 5 22, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2025/2782/oj).

(7) 2025 m. sausio 29 d. Komisija paskelbė konkurencingumo kelrodį – strateginę programą, kuria siekiama per ateinančius penkerius metus padidinti ES konkurencingumą pasaulyje. Joje nustatytos trys tvariam ekonomikos augimui būtinos transformacijos: i) inovacijos; ii) priklausomybės nuo iškastinio kuro mažinimas ir konkurencingumas ir iii) saugumas. Kad būtų panaikintas atotrūkis inovacijų srityje, ES siekia skatinti pramonės inovacijas, remti startuolių augimą įgyvendindama tokias iniciatyvas kaip ES startuolių ir veiklą plečiančių įmonių strategija ir skatinti tokių pažangių technologijų kaip dirbtinis intelektas ir kvantinė kompiuterija diegimą. Siekdama žalesnės ekonomikos, Komisija parengė išsamų Įperkamos energijos veiksmų planą ir nustatė švarios pramonės kursą, kuriais užtikrinama, kad perėjimas prie švarios energijos išliktų ekonomiškai efektyvus, palankus konkurencingumui, visų pirma intensyviai energiją vartojančiuose sektoriuose, ir skatintų augimą. Siekdama sumažinti pernelyg didelę priklausomybę ir padidinti saugumą, Sąjunga yra pasiryžusi stiprinti pasaulines prekybos partnerystes, įvairinti tiekimo grandines ir užsitikrinti prieigą prie ypatingos svarbos žaliavų ir švarios energijos šaltinių. Šie prioritetai grindžiami horizontaliaisiais įgalinamaisiais veiksniais, t. y. reglamentavimo supaprastinimu, bendrosios rinkos gilinimu, konkurencingumo finansavimu ir santaupų ir investicijų sąjunga, skatinimu ugdyti įgūdžius ir kurti kokybiškas darbo vietas ir geresniu ES politikos koordinavimu. Konkurencingumo kelrodis suderintas su Europos semestru, taip užtikrinant, kad valstybių narių ekonominė politika derėtų su Komisijos strateginiais tikslais ir būtų laikomasi vienodo požiūrio į ekonomikos valdymą, kuriuo visoje Sąjungoje skatinamas tvarus augimas, inovacijos ir atsparumas;

(8) 2025 m. Europos ekonominės politikos koordinavimo semestras toliau vykdomas tuo pat metu įgyvendinant EGADP. Kad būtų įgyvendinti Europos semestro politikos prioritetai, vis dar itin svarbu visapusiškai įgyvendinti ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planus, nes šie planai padeda veiksmingai spręsti visus per kelerius pastaruosius metus konkrečioms šalims pateiktose rekomendacijose nustatytus uždavinius arba didelę jų dalį. Konkrečioms šalims skirtos rekomendacijos tebėra aktualios ir pagal Reglamento (ES) 2021/241 21 straipsnį iš dalies pakeistų ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planų vertinimui;

(9) 2025 m. konkrečioms šalims skirtos rekomendacijos apima pagrindinius ekonominės politikos uždavinius, kurie nepakankamai sprendžiami į ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planus įtrauktomis priemonėmis, atsižvelgiant į atitinkamus uždavinius, nustatytus 2019–2024 m. konkrečioms šalims skirtose rekomendacijose;

(10) 2025 m. birželio 4 d. Komisija paskelbė 2025 m. Bulgarijai skirtą šalies ataskaitą. Joje įvertinta pažanga, Bulgarijos padaryta įgyvendinant atitinkamas jai skirtas rekomendacijas, ir apžvelgta, kaip ji įgyvendina ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planą. Remiantis šia analize, šalies ataskaitoje nurodyti Bulgarijai kylantys aktualiausi uždaviniai. Be to, joje įvertinta pažanga, Bulgarijos padaryta įgyvendinant Europos socialinių teisių ramstį ir siekiant Sąjungos 2030 m. pagrindinių tikslų užimtumo, įgūdžių ir skurdo bei socialinės atskirties mažinimo srityse, taip pat pažanga siekiant Jungtinių Tautų darnaus vystymosi tikslų;

Metinės pažangos ataskaitos vertinimas

(11) 2025 m. birželio 20 d. Taryba Bulgarijai rekomendavo tokį didžiausią grynųjų išlaidų augimo tempą: 6,2 % 2025 m., 4,9 % 2026 m., 4,4 % 2027 m. ir 4,0 % 2028 m., kuris atitinka didžiausią bendrą augimo tempą, apskaičiuotą remiantis 2024 m. rezultatais, t. y. 6,2 % 2025 m., 11,4 % 2026 m., 16,3 % 2027 m. ir 21 % 2028 m. 2025 m. gegužės 2 d. Bulgarija taip pat pateikė metinę pažangos ataskaitą ([10]) apie atitinkamus fiskalinių rezultatų duomenis ir projekcijas ir apie reformų ir investicijų, kuriomis reaguojama į pagrindinius uždavinius, nustatytus šaliai skirtose Europos semestro rekomendacijose, įgyvendinimą. Metinė pažangos ataskaita taip pat atspindi pagal Reglamento (ES) 2021/241 27 straipsnį du kartus per metus Bulgarijos teikiamas pažangos, padarytos įgyvendinant ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planą, ataskaitas;

(12) Rusijos agresijos karas prieš Ukrainą ir jo padariniai yra egzistencinis iššūkis Europos Sąjungai. Komisija rekomendavo koordinuotai aktyvuoti Stabilumo ir augimo pakto nacionalinę nukrypti leidžiančią išlygą, kad būtų galima remti ES pastangas greitai ir reikšmingai padidinti gynybos išlaidas, ir 2025 m. kovo 6 d. Europos Vadovų Taryba šiam pasiūlymui pritarė. Gavusi 2025 m. gegužės 2 d. Bulgarijos prašymą, 2025 m. liepos 8 d. Taryba, remdamasi Komisijos rekomendacija, priėmė rekomendaciją, kuria Bulgarijai leidžiama nukrypti nuo rekomenduojamo didžiausio grynųjų išlaidų augimo tempo ir jį viršyti ([11]);

([10]) 2025 m. metinės pažangos ataskaitos pateikiamos https://economy-finance.ec.europa.eu/economic-and-fiscal-governance/stability-and-growth-pact/preventive-arm/annual-progress-reports_en.

([11]) 2025 m. liepos 8 d. Tarybos rekomendacija, kuria Bulgarijai leidžiama nukrypti nuo Tarybos pagal Reglamentą (ES) 2024/1263 nustatyto didžiausio grynųjų išlaidų augimo tempo, (nacionalinės nukrypti leidžiančios išlygos aktyvavimas) (OL C, C/2025/3961, 2025 8 20, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2025/3961/oj).

(13) remiantis Eurostato patvirtintais duomenimis ([12]), Bulgarijos valdžios sektoriaus deficitas padidėjo nuo 2,0 % BVP 2023 m. iki 3,0 % 2024 m., o valdžios sektoriaus skola padidėjo nuo 22,9 % BVP 2023 m. pabaigoje iki 24,1 % 2024 m. pabaigoje. Pagal Komisijos skaičiavimus, šie pokyčiai atitinka 10,4 % grynųjų išlaidų augimo tempą 2024 m. Metinėje pažangos ataskaitoje Bulgarijos įvertintas grynųjų išlaidų augimas 2024 m. sudaro 12,3 %. Mažesnį grynųjų išlaidų augimo tempą Komisijos skaičiavimuose daugiausia lėmė tai, kad Komisija įtraukė į skaičiavimus užfiksuotas 2024 m. vienkartines išlaidas. Remiantis Komisijos įverčiais, 2024 m. fiskalinė politika ([13]), apimanti tiek nacionalinėmis, tiek ES lėšomis finansuojamas išlaidas, buvo iš esmės neutrali;

(14) remiantis metine pažangos ataskaita, pagal makroekonominį scenarijų, kuriuo grindžiamos Bulgarijos biudžeto projekcijos, numatoma, kad 2025 m. realusis BVP augs 3,0 %, o prognozuojama infliacija pagal SVKI 2025 m. bus 3,6 %. Komisijos 2025 m. pavasario prognozėje numatoma, kad realusis BVP išaugs 2,0 % 2025 m. ir 2,1 % 2026 m., o infliacija pagal SVKI bus 3,6 % 2025 m. ir 1,8 % 2026 m.;

(15) metinėje pažangos ataskaitoje numatoma, kad 2025 m. valdžios sektoriaus deficitas sumažės iki 2,9 % BVP, o valdžios sektoriaus skolos santykis su BVP iki 2025 m. pabaigos padidės iki 28,9 %. Šie pokyčiai atitinka 8,6 % grynųjų išlaidų augimą 2025 m. Komisijos 2025 m. pavasario prognozėje numatyta, kad 2025 m. valdžios sektoriaus deficitas bus 2,8 % BVP. Pagal Komisijos skaičiavimus, šie pokyčiai atitinka 9,2 % grynųjų išlaidų augimą 2025 m. Šį didesnį nei metinėje pažangos ataskaitoje prognozuojamą grynųjų išlaidų augimą lemia mažesnės prognozuojamos ES finansuojamos išlaidos ir numatomas mažesnis diskrecinių pajamų priemonių poveikis, nors 2025 m. bendros išlaidos Komisijos 2025 m. pavasario prognozėje yra mažesnės. Prie šio skirtumo prisidėjo ir tai, kad Komisija į skaičiavimus įtraukė 2024 m. vienkartines išlaidas, todėl 2024 m. atskaitos taškas buvo žemesnis. Remiantis Komisijos įverčiais, 2025 m. fiskalinė politika, apimanti tiek nacionalinėmis, tiek ES lėšomis finansuojamas išlaidas, bus skatinamoji (1,1 % BVP). Valdžios sektoriaus skolos santykis su BVP iki 2025 m. pabaigos turėtų padidėti iki 25,1 %;

(16) pagal Komisijos 2025 m. pavasario prognozę numatoma, kad Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonės negrąžintina parama (dotacijomis) 2025 m. finansuojamos valdžios sektoriaus išlaidos sudarys 1,0 % BVP, palyginti su 0,4 % BVP 2024 m. Išlaidų finansavimas Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonės negrąžintina parama suteikia galimybių vykdyti aukštos kokybės investicijas ir našumą skatinančias reformas be tiesioginio poveikio Bulgarijos valdžios sektoriaus balansui ir skolai;

(17) valdžios sektoriaus gynybos išlaidos Bulgarijoje 2021 ir 2022 m. sudarė 1,6 % BVP, o 2023 m. – 1,5 % BVP ([14]). Pagal Komisijos 2025 m. pavasario prognozę numatyta, kad gynybos išlaidos sieks 1,4 % BVP 2024 m. ir 2,6 % BVP 2025 m. Tai 1,2 procentinio punkto BVP daugiau nei 2024 m. Nacionalinės nukrypti leidžiančios išlygos taikymo laikotarpiu (2025–2028 m.) Bulgarijai leidžiama peržiūrėti valdžios sektoriaus išlaidų prioritetus arba padidinti valdžios sektoriaus pajamas, kad nuolat didesnės gynybos išlaidos nekeltų pavojaus fiskaliniam tvarumui vidutinės trukmės laikotarpiu;

(18) pagal Komisijos 2025 m. pavasario prognozę numatoma, kad Bulgarijos grynosios išlaidos 2025 m. padidės 9,2 %. Remiantis Komisijos 2025 m. pavasario prognoze, numatoma, kad 2025 m. grynųjų išlaidų augimas Bulgarijoje viršys rekomenduojamą didžiausią augimo tempą ir atitinkamas nuokrypis ([15]) 2025 m. sudarys 1,1 % BVP. Tačiau, remiantis dabartinėmis gynybos išlaidų projekcijomis, numatomas nuokrypis neviršija pagal nacionalinę nukrypti leidžiančią išlygą leidžiamo lankstumo ribų;

([12]) Eurostato euro rodikliai, 2025 4 22.

([13]) Fiskalinės politikos kryptis apibrėžiama kaip pagrindinės valdžios sektoriaus biudžeto būklės metinio pokyčio matas. Ja siekiama įvertinti ekonominę paskatą, kurią lemia tiek nacionalinėmis, tiek ES biudžeto lėšomis finansuojama fiskalinė politika. Fiskalinės politikos kryptis vertinama kaip i) vidutinės trukmės laikotarpio potencialaus augimo ir ii) pirminių išlaidų, atėmus diskrecines pajamų priemones, bet įskaitant išlaidas, finansuojamas teikiant negrąžintiną paramą (dotacijas) iš Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonės lėšų ir kitų Sąjungos fondų, pokyčio skirtumas.

([14]) Eurostatas, valdžios sektoriaus išlaidos pagal valstybės funkcijų klasifikatorių (COFOG). Dėl COFOG ir NATO apibrėžčių metodinių skirtumų COFOG apibrėžtimi pagrįstos išlaidos gali skirtis nuo NATO apibrėžtimi pagrįstų išlaidų.

([15]) Nuo 2026 m. šie skaičiai atsispindės kontrolės sąskaitoje, įsteigtoje pagal Reglamento (ES) 2024/1263 22 straipsnį.

(19) į metinę pažangos ataskaitą neįtrauktos biudžeto projekcijos po 2025 m. Remiantis iki prognozės duomenų galutinės datos turėta informacija apie politikos priemones, Komisijos 2025 m. pavasario prognozėje numatoma, kad 2026 m. valdžios sektoriaus deficitas sudarys 2,8 % BVP. Šie pokyčiai atitinka 1,7 % grynųjų išlaidų augimą 2026 m. Remiantis Komisijos įverčiais, 2026 m. fiskalinė politika, apimanti tiek nacionalinėmis, tiek ES lėšomis finansuojamas išlaidas, bus stabdomoji (0,8 % BVP). Komisija prognozuoja, kad valdžios sektoriaus skolos santykis su BVP iki 2026 m. pabaigos padidės iki 27,1 %. Skolos santykio su BVP padidėjimas 2026 m. daugiausia atspindi stabilų 2 % viršijantį pirminį deficitą, prognozės laikotarpiu tebesitęsiančią dezinfliaciją ir palūkanų normų augimą;

Pagrindiniai politikos uždaviniai

(20) pagal Reglamento (ES) 2021/241 19 straipsnio 3 dalies b punktą ir to reglamento V priedo 2.2 kriterijų, į ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planą įtraukta daug viena kitą papildančių reformų ir investicijų, kurios turi būti įgyvendintos ne vėliau kaip 2026 m. Numatoma, kad jos padės veiksmingai spręsti visus atitinkamose konkrečiai šaliai skirtose rekomendacijose nustatytus uždavinius arba didelę jų dalį. Kad būtų padidintas Bulgarijos ilgalaikis konkurencingumas vykdant žaliąją ir skaitmeninę pertvarką ir kartu užtikrinant socialinį teisingumą, per šį trumpą laikotarpį labai svarbu užbaigti veiksmingą gaivinimo ir atsparumo didinimo plano įgyvendinimą. 2025 m. birželio 4 d. priimtame Komisijos komunikate „Priemonė „NextGenerationEU“. Laikotarpis iki 2026 m.“ paaiškinamas priemonės pabaigoje taikytinas tvarkaraštis ir pateikiamos gairės valstybėms narėms iki 2026 m. rugpjūčio 31 d. maksimizuoti įgyvendinimą, be kita ko, gairės dėl to, kaip toliau racionalizuoti savo gaivinimo ir atsparumo planus, pateikiami pagrindiniai pasirinkimai, į kuriuos reikia atsižvelgti tuos planus peržiūrint, taip pat pabrėžiama, jog svarbu iš anksto vykdyti kruopštų bendrą planavimą, kad 2026 m. būtų pateikti paskutiniai mokėjimo prašymai. Siekiant iki 2026 m. rugpjūčio mėn. įvykdyti ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo plano įsipareigojimus, labai svarbu, kad spręsdama atitinkamus uždavinius Bulgarija skubiai paspartintų reformų ir investicijų įgyvendinimą.Kad būtų sudarytos sąlygos finansuoti papildomas reformas ir investicijas, kuriomis remiamas Bulgarijos ir ES strateginių tikslų energetikos ir žaliosios pertvarkos srityse įgyvendinimas, labai svarbu į ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planą greitai įtraukti skyrių „REPowerEU“. Tam ypač reikia išsaugoti nuoseklią politinę poziciją dėl numatytų struktūrinių reformų įgyvendinimo ir užtikrinti viešųjų pirkimų procedūrų konkurencingumą bei veiksmingumą, kad planuojamas investicijas būtų galima įgyvendinti laiku. Kad būtų užtikrinta plataus masto atsakomybė už sėkmingą ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo plano įgyvendinimą, itin svarbus tebėra sistemingas vietos ir regionų valdžios institucijų, socialinių partnerių, pilietinės visuomenės ir kitų atitinkamų suinteresuotųjų subjektų dalyvavimas;

(21) Bulgarijoje paspartėjo sanglaudos politikos programų, apimančių paramą iš Europos regioninės plėtros fondo (ERPF), Teisingos pertvarkos fondo (TPF), „Europos socialinio fondo +“ (ESF+) ir Sanglaudos fondo, įgyvendinimas. Svarbu ir toliau dėti pastangas, kuriomis siekiama užtikrinti, kad šios programos būtų greitai įgyvendinamos, ir kartu kuo labiau padidinti jų poveikį vietoje. Bulgarija jau imasi veiksmų pagal savo sanglaudos politikos programas, kad padidintų konkurencingumą ir augimą, kartu didindama socialinę sanglaudą. Tačiau Bulgarija vis dar turi neišspręstų uždavinių, įskaitant uždavinius, susijusius su (energijos) nepritekliumi, socialine įtrauktimi, švietimo kokybe ir įtraukumu, įgūdžių ugdymu, pažeidžiamų grupių integracija į darbo rinką, energetikos pertvarka, kuri tebėra labai svarbi ilgalaikiam atsparumui, ir konkurencingumu, kurį didinti naujų galimybių galėtų atsirasti toliau skiriant dėmesį strateginių technologijų plėtrai. Pagal Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) 2021/1060 ([16]) 18 straipsnį, atliekant sanglaudos politikos fondų laikotarpio vidurio peržiūrą Bulgarija turi peržiūrėti kiekvieną programą, atsižvelgdama, be kita ko, į 2024 m. priimtose šaliai skirtose rekomendacijose nustatytus uždavinius. 2025 m. balandžio 1 d. priimtais Komisijos pasiūlymais ([17]) kiekvienos programos laikotarpio vidurio peržiūros rezultatų vertinimo pateikimo terminas pratęsiamas po 2025 m. kovo 31 d. Jais taip pat suteikiama lankstumo galimybių, kad būtų padedama paspartinti programų įgyvendinimą, ir paskatų valstybėms narėms sanglaudos politikos išteklius paskirstyti penkioms Sąjungos strateginėms prioritetinėms sritims, t. y. strateginių technologijų konkurencingumui, gynybai, būstui, hidrologiniam atsparumui ir energetikos pertvarkai, taip pat investicijoms į įgūdžius prioritetiniuose sektoriuose, kartu ESF+ programose daugiausia dėmesio ir toliau skiriant pažeidžiamiausioje padėtyje esantiems asmenims;

([16]) Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2021/1060 2021 m. birželio 24 d. kuriuo nustatomos bendros Europos regioninės plėtros fondo, „Europos socialinio fondo +“, Sanglaudos fondo, Teisingos pertvarkos fondo ir Europos jūrų reikalų, žvejybos ir akvakultūros fondo nuostatos ir šių fondų bei Prieglobsčio, migracijos ir integracijos fondo, Vidaus saugumo fondo ir Sienų valdymo ir vizų politikos finansinės paramos priemonės taisyklės. (OL L 231, 2021 6 30, p. 159).

([17]) Pasiūlymas dėl EUROPOS PARLAMENTO IR TARYBOS REGLAMENTO, kuriuo dėl konkrečių priemonių strateginiams uždaviniams spręsti atliekant laikotarpio vidurio peržiūrą iš dalies keičiami reglamentai (ES) 2021/1058 ir (ES) 2021/1056 (COM (2025) 123 final).

(22) Europos strateginių technologijų platforma (STEP) suteikia galimybę investuoti į vieną iš pagrindinių ES strateginių prioritetų, stiprinant ES konkurencingumą. STEP parama nukreipiama per 11 esamų ES fondų. Valstybės narės taip pat gali prisidėti prie programos „InvestEU“, pagal kurią remiamos investicijos į prioritetines sritis. Bulgarija galėtų optimaliai pasinaudoti šiomis iniciatyvomis ypatingos svarbos technologijų, įskaitant švarias ir efektyviai išteklius naudojančias technologijas, kūrimui ar gamybai remti;

(23) be ekonominių ir socialinių uždavinių, sprendžiamų pagal ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planą ir naudojantis kitais ES fondais, Bulgarija turėtų veiksmingai spręsti likusius uždavinius, susijusius su švietimo ir įgūdžių kokybe, sveikatos priežiūra, ilgalaike priežiūra ir socialine įtrauktimi. Papildomi uždaviniai, kurių nesprendžiant blogėja verslo aplinka ir mažėja konkurencingumas, apima tokias sritis kaip viešojo administravimo institucijų veikimas, įskaitant reguliavimo institucijų nepriklausomumą, taip pat viešųjų pirkimų procedūrų ir mokslinių tyrimų bei inovacijų valdymo veiksmingumas. Kiti uždaviniai susiję su vis dar didele priklausomybe nuo iškastinio kuro, tebepatiriamu energijos nepritekliumi, nepakankamai išvystyta tvaraus transporto infrastruktūra ir prastu atliekų tvarkymu bei vandentvarka;

(24) kaip nustatyta Konkurencingumo kelrodyje, visos ES, nacionalinės ir vietos institucijos privalo dėti daug pastangų, kad būtų parengtos paprastesnės taisyklės ir paspartintos administracinės procedūros. Komisija nustatė plataus užmojo administracinės naštos mažinimo tikslus: bent 25 % ir bent 35 % MVĮ atveju; ji taip pat sukūrė naujų priemonių šiems tikslams pasiekti, įskaitant sistemingą ES teisės aktų testavimą nepalankiausiomis sąlygomis ir aktyvesnį suinteresuotųjų subjektų dialogą. Kad pasiektų šį užmojį, Bulgarija taip pat turi imtis veiksmų. 66 % įmonių mano, kad joms vykdyti verslą Bulgarijoje trukdo sudėtingos administracinės procedūros ([18]). Viešojo administravimo institucijų teikiamų paslaugų kokybė tebėra nepakankama, tarp regionų esama didelių skirtumų. Didžioji dauguma verslo subjektų mano, kad korupcija yra plačiai paplitusi ir kelia problemų verslui. Kiti pagrindiniai su verslo aplinka susiję uždaviniai – didelė administracinė našta ir reguliavimo kliūtys. Šiuos klausimus būtų galima spręsti toliau skaitmeninant administracines paslaugas ir mažinant įmonių steigimo išlaidas. Viešųjų pirkimų procedūrose dažnai trūksta konkurencijos arba jos yra nepakankamai kokybiškos, todėl dažnai gaunama nepakankamai pasiūlymų arba yra patenkinami apeliaciniai skundai. Korupcijos rizika viešųjų pirkimų srityje tebėra didelė, todėl įmonės nelabai nori juose dalyvauti, nes mano, kad sąlygos ir vertinimai yra šališki. Reguliavimo institucijų ištekliai yra riboti, joms dažnai daroma politinė įtaka, o tai kenkia jų nepriklausomumui ir darbo kokybei. Dideli darbo užmokesčio skirtumai tarp kai kurių reguliavimo institucijų ir jų viduje riboja galimybes pritraukti aukštos kvalifikacijos specialistų;

(25) Bulgarijoje į MTP, ypač viešojo sektoriaus MTP, investuojama labai nedaug, investicijos paskirstomos neefektyviai, todėl jos daro mažą poveikį ir yra mažai veiksmingos. 2023 m. išlaidos viešojo sektoriaus MTP sudarė 0,28 % BVP, palyginti su ES vidurkiu – 0,72 %. Be to, akademinės bendruomenės ir verslo sektoriaus ryšiai tebėra riboti. Dėl žemo MTP išlaidų lygio susiklosčiusią padėtį dar labiau apsunkina tai, kad viešosios lėšos yra išskirstytos tarp įvairių aukštojo mokslo institucijų ir mokslinių tyrimų organizacijų. Dėl šių trūkumų inovacijų rodiklis yra prastas, tai rodo ir mažas patentavimo intensyvumo rodiklis ir už ES vidurkį mažesnis mokslinių publikacijų, paminėjimų kitose publikacijose ir viešojo bei privačiojo sektorių bendrų mokslinių publikacijų skaičius;

(26) Bulgarijai prioritetas tebėra didinti galimybę naudotis švaria ir įperkama energija ir mažinti priklausomybę nuo iškastinio kuro. 2024 m. šalis užėmė ketvirtą vietą pagal didmeninės elektros energijos brangumą, kurį iš dalies lėmė ribotos Pietryčių ir Vidurio Europos jungtys, taip pat tolesnė priklausomybė nuo iškastinio kuro (jį naudojant pagaminama apie 25 % elektros energijos) kartu su menku lanksčių neiškastinio kuro technologijų prieinamumu. Atidėta mažmeninės elektros energijos rinkos liberalizavimo reforma trukdo pereiti prie švarios ir įperkamos energijos naudojimo, nes dėl nepakankamo kainų signalų poveikio paklausa didėja, ypač didžiausios apkrovos valandomis, o ją tenkina lankstūs pajėgumai, įskaitant nedideles iškastinį kurą naudojančias elektrines. Bulgarija teikia dideles subsidijas iškastiniam kurui – jos sudaro apie 0,82 % šalies BVP, o jų palaipsniui atsisakyti iki 2030 m. nėra planuojama. Visų pirma pirmenybė galėtų būti teikiama subsidijų iškastiniam kurui, kuriomis nei tikslingai sprendžiama energijos nepritekliaus problema, nei mažinamos tikrosios energetinio saugumo problemos, laipsniškam atsisakymui. Bulgarijoje skiriamos subsidijos iškastiniam kurui, pavyzdžiui, kogeneracinėms jėgainėms taikomi supirkimo tarifai, taip pat valstybinis užsakymas pirkti elektros energiją iš šiluminės elektrinės „Maritsa East II“, yra ekonomiškai neefektyvios, įtvirtina priklausomybę nuo iškastinio kuro ir neskatina mažinti energetikos ir šildymo sektorių priklausomybės nuo tokio kuro;

([18]) Greitoji apklausa „Businesses' attitudes towards corruption in the EU“, „Eurobarometro“ ataskaita (2024 m. balandžio mėn.).

(27) atsinaujinančiųjų išteklių energijos pajėgumų diegimas Bulgarijoje sulėtėjo. 2024 m. atsinaujinančiųjų išteklių energijos pajėgumus šalis papildė 1 GW naujų (daugiausia – saulės fotovoltinės energijos) pajėgumų, praėjusiais metais – 1,2 GW. Sudėtingos ir ilgai trunkančios leidimų išdavimo procedūros tampa kliūtimi įrengti naujus sausumos vėjo energijos pajėgumus, tai liudija ir nepakankamas per pastaruosius metus sukurtų naujų pajėgumų kiekis. Jūros vėjo jėgainių teikiamos galimybės vis dar nėra išnaudojamos, nes trūksta reglamentavimo sistemos, pirmiausia tam, kad būtų galima nustatyti paspartintos atsinaujinančiųjų išteklių energijos plėtros zonas ir parengti tinklo plėtros planą pakrantės rajonams. Nors vykdydama reformą pagal EGADP Bulgarija 2023 m. sukūrė teisinį pagrindą vėjo jėgainėms skirtoms prioritetinėms zonoms nustatyti, šių zonų ji vis dar nenustatė;

(28) Bulgarijos centralizuoto šildymo sistemos neretai yra prastos techninės būklės ir dauguma jų naudoja gamtines dujas arba anglis;

(29) nepakankami trumpalaikio kaupimo pajėgumai ir būtinybė kliautis iškastinį kurą naudojančiais generatoriais yra vieni iš pagrindinių veiksnių, dėl kurių didmeninių kainų svyravimas yra didžiausias ES – 2024 m. didmeninės kainos dienos vidurkis svyravo 185 EUR/MWh. Ribotas likvidumas didmeninėje rinkoje dėl nevisiško jos liberalizavimo ir verslo klientams skirtos kompensavimo sistemos jau ilgai kliudo kaupimo ir paklausos atsako potencialui, todėl mažėja elektros energijos sistemos lankstumas. Be to, nevisiškas mažmeninės rinkos liberalizavimas ir toliau kenks elektros energijos sistemos lankstumui;

(30) galimybių prie Bulgarijos elektros energijos tinklo prijungti atsinaujinančiųjų išteklių energijos įrenginius vis mažėja, ypač skirstymo lygmeniu, todėl reikalingos papildomos investicijos į tinklą, kad būtų galima valdyti nuolatinę atsinaujinančiųjų išteklių energijos integraciją;

(31) energijos nepriteklius tebėra struktūrinė problema, o žmonių, negalinčių pakankamai šildyti savo namus, dalis yra vis dar didesnė už ES vidurkį. Nors vykdydama reformą pagal EGADP Bulgarija 2023 m. patvirtino teisinę energijos nepritekliaus apibrėžtį, ji vis dar turi nustatyti, kurie gyventojai šį nepriteklių patiria, ir parengti veiksmingas ir tikslines paramos schemas;

(32) Bulgarijos gamybos pramonės energijos suvartojimo intensyvumas ir su energija susijęs išmetamas šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekis tebėra vieni didžiausių ES. 2017–2022 m. gamybos pramonės energijos suvartojimo intensyvumas sumažėjo iki 2,45 GWh/EUR bendrosios pridėtinės vertės (BPV), tačiau tebėra gerokai didesnis už ES vidurkį (1,05 GWh/EUR BPV). Skatinant energijos vartojimo efektyvumą gamybos sektoriuje, ypač energiją intensyviai vartojančiuose sektoriuose, ir mažinant pramoninį energijos vartojimą būtų prisidedama prie didesnio ekonomikos našumo ir konkurencingumo;

(33) daugiausiai teršalų Bulgarijoje išmetama transporto sektoriuje, o kelių transporto išmetamas šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekis 2005–2023 m. gerokai padidėjo, nors apskritai ES jis sumažėjo. Reikia imtis tolesnių veiksmų, kad Bulgarijoje būtų plačiau naudojamas netaršus transportas, tarp jų – labiau skatinti naudojimąsi viešuoju transportu, pavyzdžiui, diegiant vieno viešajam transportui skirto bilieto paslaugą, modernizuojant geležinkelių infrastruktūrą, elektrifikuojant likusias geležinkelio linijas, plėtojant tarpvalstybines geležinkelio jungtis, diegiant elektromobilių įkrovimo infrastruktūrą, o urbanizuotose teritorijose nustatant mažos taršos zonas;

(34) Bulgarija vis dar neišsprendė tvaraus vandens ir atliekų tvarkymo uždavinio. Šalies institucijų pajėgumas spręsti šiuos uždavinius tebėra ribotas. Reikia toliau stiprinti kompetentingų nacionalinių institucijų veiklos koordinavimą, kurti stebėsenos ir modeliavimo priemones ir gerinti atskaitomybę ir planavimą subnacionaliniu lygmeniu. Apskaičiuota, kad, siekiant įgyvendinti Vandens pagrindų direktyvos ir Potvynių direktyvos reikalavimus, per metus trūksta 439 mln. EUR investicijų;

(35) didelė dalis vidurinių mokyklų moksleivių neturi pakankamų pagrindinių matematikos, skaitymo ir gamtos mokslų įgūdžių, o tai yra didelė kliūtis vėlesniam įgūdžių ugdymui. Remiantis 2022 m. EBPO Tarptautinio moksleivių vertinimo programa (PISA), maždaug pusės penkiolikmečių bulgarų matematikos, skaitymo ir gamtos mokslų rodikliai yra prasti, o palankių sąlygų neturinčių moksleivių grupėje ši dalis dar didesnė. Prasti rodikliai taip pat susiję su mokyklų mokymo programomis, kurios vis dar labai stipriai grindžiamos žiniomis. Nepakankamai taikomi kompetencija pagrįsti, į besimokantįjį orientuoti metodai, per mažai dėmesio skiriama pagrindinių įgūdžių ugdymui ir gamtos mokslų, technologijų, inžinerijos bei matematikos kompetencijoms. Mokymo kokybė nukenčia dėl to, kad nepavyksta pritraukti gabių šios profesijos specialistų, o tai iš dalies lemia nepakankamos tęstinio profesinio tobulinimosi ir mokytojų poreikius atitinkančio mokymo galimybės. Toliau stebima didelė nelygybė, kurią lemia socialiniai ir ekonominiai veiksniai, socialinė segregacija daro poveikį mokykloms ir didina nelygybę mokymosi srityje;

(36) Bulgarijos darbo rinkoje vis dar stebima įtampa: 2024 m. užfiksuotas nedidelis 4,2 % nedarbo lygis, o darbdaviai nurodė, kad iš viso reikia daugiau kaip 260 000 papildomų darbuotojų, t. y. jų dalis sudaro maždaug 9 % šiuo metu dirbančių asmenų. Nors nesimokančio, nedirbančio ir mokymuose nedalyvaujančio jaunimo (15–29 m.) dalis sumažėjo, ji vis dar 1,7 procentinio punkto viršija ES vidurkį. Nepaisant nedidelio 2024 m. fiksuoto pagerėjimo, asmenų su negalia užimtumo atotrūkis tebėra vienas didžiausių ES – 2024 m. jis sudarė 35,4 procentinio punkto. Asmenų, įgijusių tik pagrindinį išsilavinimą, užimtumo lygis yra 42 procentiniais punktais mažesnis negu tretinį išsilavinimą turinčių asmenų, – toks atotrūkis gerokai viršija ES vidurkį. Be to, didelių sunkumų ieškodami darbo patiria romai – iš jų dirba tik 47 %. Pastaruoju metu fiksuojami teigiami grynieji migracijos srautai yra nepakankami, kad atsvertų darbo jėgos mažėjimą ir aukštos kvalifikacijos jaunų darbuotojų emigraciją. Šias darbo rinkai kylančias problemas dar labiau aštrina darbuotojų įgūdžių trūkumas ir įgūdžių pasiūlos ir paklausos neatitiktis. Dirbančių gyventojų skaitmeniniai įgūdžiai tebėra labai prasti – bent pagrindinius skaitmeninius įgūdžius turi 40,1 % (25–64 m. amžiaus) darbuotojų. Įgūdžių trūkumą taip pat dar labiau didina žemas profesinio rengimo ir mokymo bei tretinio mokslo atitikties darbo rinkos poreikiams lygis, ypač žaliajai ir skaitmeninei pertvarkoms svarbiuose sektoriuose. Be to, Bulgarijos nurodytas pastarojo dešimtmečio suaugusiųjų dalyvavimo mokymosi veikloje lygis buvo vienas mažiausių Sąjungoje: 2022 m. jis siekė 9,5 %, kai ES vidurkis buvo 39,5 %;

(37) socialinės atskirties ir skurdo rizika tebėra didelė, ypač vaikams, vyresnio amžiaus žmonėms, asmenims su negalia ir romams. Išlaidos socialinės apsaugos išmokoms, ypač socialinės paramos, šeimos ir bedarbio pašalpos, Bulgarijoje yra vienos mažiausių ES (18,3 %, kai 2023 m. ES vidurkis buvo 26,8 % BVP). Minimalių pajamų adekvatumas yra daug mažesnis už ES vidurkį (19,1 %, kai ES vidurkis 2023 m. buvo 56,3 % skurdo ribos). 2024 m. išmokas gavo tik 25,1 % trumpalaikių bedarbių. Ribotas sistemos pajėgumas mažinti skurdą rodo, kad reikia didinti jos našumą, aprėptį ir efektyvumą. 2024 m. dėl socialinių pervedimų (neįskaitant pensijų) skurdas sumažėjo tik 27,7 %, t. y. mažiau už ES vidurkį (34,4 %). Šių problemų sprendimas taip pat padėtų remti aukštynkryptę socialinę konvergenciją, kaip matyti iš Komisijos tarnybų atliktos socialinės konvergencijos sistemos antrojo etapo šalių analizės ([19]);

(38) nors nuo 2019 m. sveikatos priežiūros išlaidos padidėjo, mirtingumas, kurio sveikatos priežiūros priemonėmis būtų galima išvengti, Bulgarijoje nesumažėjo ir išliko daugiau negu dvigubai didesnis už ES vidurkį, o tai yra sveikatos priežiūros sistemos neefektyvumo požymis. Nors pastaruoju metu apmokėjimo už sveikatos priežiūrą savo lėšomis dalis sumažėjo, ji tebėra didžiausia ES. 2023 m. slaugytojų ir bendrosios praktikos gydytojų skaičius Bulgarijoje vėl sumažėjo. Šiuo metu vienam gydytojui vidutiniškai tenka mažiau nei vienas slaugytojas, o praktikuojančių slaugytojų dalis 1 000 gyventojų tebėra viena mažiausių ES – dėl to mažėja galimybių gauti medicinos paslaugas ir blogėja jų kokybė. 2023 m. daugiau kaip 40 % slaugytojų ir daugiau kaip 50 % gydytojų buvo 55 metų amžiaus ir vyresni, o tai kartu su darbo jėgos ir infrastruktūros koncentracija miestuose ilgainiui mažina galimybes naudotis sveikatos priežiūros paslaugomis,

REKOMENDUOJA Bulgarijai 2025 ir 2026 m. imtis šių veiksmų:

1. Didinti bendras išlaidas gynybai bei saugumui ir stiprinti pasirengimą, kartu užtikrinant skolos tvarumą laikantis 2025 m. kovo 6 d. Europos Vadovų Tarybos išvadų. Laikytis 2025 m. birželio 20 d. Tarybos rekomenduoto didžiausio grynųjų išlaidų augimo tempo ir kartu pasinaudoti galimybe pagal nacionalinę nukrypti leidžiančią išlygą didinti gynybos išlaidas.

2. Atsižvelgiant į reformų ir investicijų užbaigimo tinkamu laiku terminus, taikomas pagal Reglamentą (ES) 2021/241, skubiai paspartinti ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo plano įgyvendinimą. Paspartinti sanglaudos politikos programų (ERPF, TPF, ESF+, Sanglaudos fondo) įgyvendinimą, pasinaudojant, kai tinkama, laikotarpio vidurio peržiūros teikiamomis galimybėmis. Optimaliai pasinaudoti ES priemonėmis, įskaitant programos „InvestEU“ ir Europos strateginių technologijų platformos teikiamas galimybes, siekiant padidinti konkurencingumą.

3. Kurti palankias sąlygas konkurencingumui didinti gerinant viešojo administravimo institucijų veikimą ir pajėgumus, taip pat ir regioniniu lygmeniu. Supaprastinti reglamentavimą, tobulinti reglamentavimo priemones ir mažinti administracinę naštą, kad įmonėms būtų sukurtos vienodos veiklos sąlygos. Didinti kovos su korupcija priemonių veiksmingumą, ypač aukšto lygio korupcijos bylose. Gerinti viešųjų pirkimų procedūrų kokybę ir stiprinti reguliavimo institucijų nepriklausomumą ir veikimą. Didinti viešojo sektoriaus MTP investicijų poveikį ir veiksmingumą, mokslinius tyrimus ir inovacijas sutelkiant mažesniame skaičiuje institucijų ir gerinant mokslinių tyrimų rezultatų komercializaciją.

([19]) SWD(2025)95 – Second-stage country analysis on social convergence in line with the Social Convergence Framework (SCF), 2025 m.

4. Mažinti priklausomybę nuo iškastinio kuro, be kita ko, skatinant rinkos liberalizavimą, spartinant atsinaujinančiųjų išteklių energijos pajėgumų diegimą, visų pirma nustatant, kuriose zonose leidimai vėjo jėgainėms būtų išduodami skubos tvarka. Imtis konkrečių veiksmų siekiant laipsniškai atsisakyti subsidijų iškastiniam kurui, be kita ko, panaikinant subsidijas elektros energijos gamybai ir centralizuotam šildymui, kuriems naudojamos anglys. Didinti elektros energijos sistemos lankstumą siekiant sumažinti didmeninių kainų svyravimą, visų pirma išplečiant kaupimo ir paklausos atsako galimybes bei užtikrinant pakankamus energijos laikymo pajėgumus. Modernizuoti elektros tinklo infrastruktūrą skirstymo lygmeniu, diegiant pažangiųjų tinklų infrastruktūrą ir modernizuojant linijas bei pastotes. Kovoti su energijos nepritekliumi sukuriant naujausią informacijos apie energijos nepriteklių patiriančius ir dėl energijos pažeidžiamus namų ūkius sistemą ir remiant juos tikslinėmis politikos priemonėmis. Skatinti energijos vartojimo efektyvumo priemones pramonėje. Skatinti darniojo miesto, viešojo ir geležinkelių transporto diegimą ir naudojimą, be kita ko, spartinant reikiamos infrastruktūros plėtrą. Gerinti vandens ir atliekų tvarkymą šalinant institucinius trūkumus ir investuojant į infrastruktūrą, kad būtų užtikrintas tausus išteklių naudojimas.

5. Stiprinti kompetencija pagrįstą mokymą ir mokymąsi. Gerinti mokymo kokybę užtikrinant pradinį, tęstinį ir poreikiais pagrįstą mokymą mokytojams. Gerinti švietimo ir mokymo kokybę, jų atitiktį darbo rinkos poreikiams ir didinti jų įtraukumą, be kita ko, romams ir kitoms nepalankioje padėtyje esančioms grupėms. Spręsti darbo jėgos trūkumo problemą veiksmingai įgyvendinant priemones, kuriomis siekiama padidinti asmenų su negalia, žemesnį išsilavinimą įgijusių asmenų, romų ir ekonomiškai neaktyvių gyventojų užimtumo lygį. Stiprinti įgūdžių įgijimo procesą, taip siekiant didinti konkurencingumą ir paremti žaliąją bei skaitmeninę pertvarkas. Spręsti socialinės įtraukties problemą suteikiant daugiau galimybių naudotis integruotomis užimtumo ir socialinėmis paslaugomis ir suteikiant veiksmingesnę paramą minimalioms pajamoms. Gerinti galimybes naudotis sveikatos priežiūros paslaugomis, be kita ko, toliau mažinant apmokėjimą savo lėšomis ir sprendžiant sveikatos priežiūros specialistų trūkumo ir netolygaus pasiskirstymo problemas, taip siekiant padidinti sveikatos sistemos veiksmingumą, prieinamumą ir pajėgumą.

Priimta Briuselyje 2025 m. liepos 8 d.

Tarybos vardu

Pirmininkė

S. LOSE